

Sociaal drama op zee

De coronacrisis maakt dat veel bemanningsleden niet kunnen worden afgelost en al maanden vast zitten op hun schip. Dit betreft zowel de bemanningen van cruiseschepen als van koopvaardij schepen. Een grote zorg. Niemand heeft de sleutel voor een snelle oplossing in handen.

Een aantal van u zal de zeeschepen hebben gezien die bij Scheveningen voor de kust liggen. Het betreft ook meerdere cruiseschepen, omdat de markt voor deze reizen volledig is ingestort. De website Marine Traffic meldt dat maar liefst vier van de veertien schepen van de Holland America Lijn inmiddels voor anker liggen bij Scheveningen: de 'Amsterdam', 'Nieuwe Statendam', 'Zaandam' en 'Volendam'. Op deze schepen verblijven nog steeds zo'n honderdvijftig man per schip voor noodzakelijke werkzaamheden.

Wereldwijd zijn er meer dan 300.000 zeelieden die door reisbeperkingen niet kunnen worden afgelost. De meeste Nederlanders zijn weliswaar weer thuis, maar veel bemanningsleden uit met name de Filipijnen, Indonesië en India mogen hun schip niet af. De zeevarenden van boord halen is niet zozeer het probleem, de vraag is vooral hoe je ze naar huis krijgt. Het vliegverkeer is sterk gereduceerd en sommige landen kennen een totale lockdown. Daardoor moeten de reizigers eerst ergens in quarantaine voor ze hun eigen land binnen mogen.

In de nog varende koopvaardijvloot, zoals de containerschepen, manifesteert het coronaprobleem zich op een geheel andere wijze. Een vraag waar we niet vaak bij stilstaan, is dat bij een corona-uitbraak midden op de oceaan een besmet schip nergens meer kan aanmeren. Daarom zien we hier dat de reders bewust de isolatie van bemanning proberen te handhaven. Schepen die lange routes varen, weten dat ze corona-vrij zijn en proberen besmetting te voorkomen. Annet Koster van de Koninklijke Vereniging van Nederlandse Reders beaamt dit. 'Niet het schip, maar de buitenwereld vormt het grootste besmettingsgevaar. Zeelieden die al wekenlang op zee zitten, hebben al die tijd in een mini-quarantaine gezeten', zegt ze recent in het NRC.

Voor zowel de officieren als de bemanningsleden aan boord is dat een zware druk. De weer toenemende Covid-19-besmettingen aan land hebben tot gevolg dat er geen enkel perspectief is voor de zeelieden die op aflossing wachten. Dit begint hen aardig op te breken, vertelt koopvaardijpredikant Helene Perfors van het Zeemanshuis The Bridge in Oostvoorne: 'De zeelieden zijn fysiek en mentaal op.' Zij wijst er bovendien op dat het niet aflossen veel verder doorwerkt dan we geneigd zijn te zien. De bemanningen die er voor de corona-tijd vanuit gingen dat ze gewoon konden gaan werken en klaar stonden om collega's af te lossen, staan nu met lege handen, met als gevolg dat duizenden gezinnen nu geen inkomen hebben.

Er zijn inmiddels vele internationale organisaties betrokken bij de aanpak van het probleem. De IMO, de Europese Commissie, de internationale redersvereniging. Zelfs luchtvaartorganisatie IATA. In Nederland zijn bijvoorbeeld de KVNR, Nautilus (de vakbond voor varende personeel) en de KLM actief. Maar hoe waarborg je de medische veiligheid bij zo'n grootschalige logistieke operatie? De Europese Commissie en de Wereldgezondheidsorganisatie hameren daarom op de noodzaak van een goed test- en quarantainebeleid. De zeelieden willen ondertussen maar één ding: zo snel mogelijk naar huis, naar hun familie. Er speelt zich op zee een sociaal drama af: de zeeman kán niet naar huis.

Harry Geerlings, havenhoogleraar

